

Sobre la felicitat (i la seva absència) o el valor social de les arts de carrer.

La Plataforma d'Arts de Carrer és una associació nascuda l'any 2015 que agrupa sota un mateix sostre festivals, fires i mostres que tenen les arts de carrer com a principal eix conductor de la seva programació. Actualment integra 20 esdeveniments repartits per tot el territori i al llarg de tot l'any. Una oferta rica, diversa i plural a l'espai públic, amb 522 espectacles programats l'any 2015.

Les arts de carrer tenen certes particularitats que les converteixen en un format escènic privilegiat pel que fa a la generació de complicitats amb la ciutadania: l'habitual visibilitat en grans espais, la gratuïtat de la gran majoria de propostes, el llenguatge plàstic, universal i a voltes metafòric, l'enèrgica proximitat comunicativa o el caràcter propici per a la participació de l'espectador (més aviat observador, agent, actiu, present) fan de les arts de carrer un conducte directe (emocionalment parlant) amb la societat. I, paradoxalment, han estat (històricament molt mal) concebudes per part de determinats sectors com un canal d'expressió pobre o poc sofisticat. Res més lluny de la realitat: quin privilegi, quina responsabilitat treballar amb unes arts a través de les quals per a una part de la ciutadania (considerable! -541.000 espectadors en tots els esdeveniments de la Plataforma l'any 2015-) és l'únic vincle directe amb la cultural, l'expressió artística i la creativitat. Compte, poca broma.

Per tot això (i perquè és important trobar-se), a propòsit de les primeres jornades de formació de la Plataforma d'Arts de Carrer celebrades el passat mes de juny vam considerar important afrontar aspectes vinculats al valor social de les arts de carrer. L'encarregat de desenvolupar-ne el discurs va ser el consultor cultural Xavier Fina, que va assumir-ne el repte amb una exposició en forma de decàleg que, i aquí arribem, calia (per l'excel·lència en el resultat de l'exercici encarregat) posar per escrit per deixar-ne constància.

Xavier Fina va voler obrir el seu discurs amb una interessant premissa: la de la reivindicació del concepte *valor* en detriment del *d'impacte*. El primer conté un sentit nuclear en allò que fem, mentre que el segon connota externalitat (sí, positiva, però, valgui la redundància, externa i no nuclear). A més, la idea d'*impacte* és marcadament economicista, espai d'on cal allunyar-s'hi de tant en tant, és saludable. De l'*impacte* al *valor*, de l'*externalitat* a la *internalitat*, si la lingüística ho permet.

I així, per què al tombant de la fi de l'antic paradigma va imperar aquell auge en els estudis d'*impacte* econòmic si hi havia tant camí per recórrer en la dimensió social de les arts? Potser per la pressió de les administracions immerses en una crisi (no pas econòmica sinó discursiva) que dificultava la defensa de certes inversions en cultura. Potser per la por a desenvolupar un discurs basat en la necessitat de la inutilitat de les coses (inútils de no-utilitàries) com són també l'educació o la salut.

Condensar en un decàleg coherent, sintètic i didàctic el valor social de les arts de carrer és possible. El Xavier Fina ho va fer amb gran encert:

- 1) **Democratització.** Les arts de carrer són un element de democratització de la cultura. Irrefutable. De les poques crisis que no tenen les arts de carrer (perquè en té moltes, de crisis) és la del vincle directe qualitatiu i quantitatiu amb els espectadors. Les arts de carrer posen en pràctica la màxima radical (d'arrel) de Mahoma i la muntanya (si no hi aneu, ja venim). En altres paraules, tecnòcrates: consum cultural de qualitat per a no-consumidors culturals (no només...). Les arts de carrer arriben. I sense importàncies generacionals, d'origen i condició o de capital cultural. Hi són. De fet, te-les-trobes a la plaça, al carrer. Guaita què fan ara.
- 2) **Democràcia.** L'expressió (política, religiosa, ritual) de la societat a l'espai públic és un mecanisme d'expressió històric, ancestral, durable. I l'expressió artística no n'és cap excepció. Les arts de carrer generen contextos idonis per a dinàmiques de democràcia cultural on l'expressió i la creativitat de la ciutadania es desenvolupen en un medi no només gens hostil, sinó directament propi.
- 3) **Participació.** En relació amb el punt anterior, les arts de carrer fomenten protagonismes i apoderaments socials que podríem agrupar sota el concepte de participació (si és que encara pot aguantar més usos i desgastos). Com tota pràctica, existeix la seva perversió: que la participació no esdevingui un canvi d'elits. En aquest cas, ben poc avançarem.
- 4) **Transformació de l'espai públic.** Les arts de carrer són una guia física per conèixer, descobrir (re-descobrir) espais desconeguts o coneguts en altres quotidianitats. Les arts de carrer són un element de generació de noves centralitats i de transformació d'hàbits urbans.
- 5) **Projecció.** Com volem ser coneguts arreu ? La cultura, les arts, els festivals, les programacions escèniques singularitzen, ens ubiquen en el mapa. Quina importància ! A l'ordre dels equips de futbol, com volent dir....
- 6) **Densitat.** Una programació (no només d'arts de carrer, no només escènica), permet generar densitats en la seva activitat. No tot comença i acaba en tres dies. Parlem de la capacitat de generar substrat dels esdeveniments a través de l'activitat paral·lela (residència, formació, taller...). Parlem de desfestivalitzar, per arribar encara més i millor a la ciutadania.
- 7) **Noves centralitats.** Les arts de carrer no s'exhibeixen en equipaments culturals, en teatres. Això facilita que la celebració d'esdeveniments no tingui una clara correlació amb la del desplegament d'infraestructures escèniques permanents al nostre país. Arts de carrer a la ciutat més gran, al poble més petit, a la muntanya, en un immens descampat ple de res. Les arts de carrer com a riquesa geogràfica, com a multi centralitat de país.

- 8) Identitat.** Les arts de carrer són una eina contemporània d'actualització, repensament i integració de noves identitats, de noves comunitats. On som més iguals ? Al carrer (i si poguéssim, despullats). Cohesió social i noves identitats, som-hi. Fa falta.
- 9) Nous talents.** Les arts de carrer són un contenidor de nou talent creatiu. L'espai públic és il·limitat i atrau creativitats il·limitades, noves i modernes. Noves excel·lències, sou benvingudes.
- 10) Felicitat.** Les nostres ciutats i pobles són més feliços amb la celebració d'esdeveniments a l'espai públic ? Majoritàriament (sempre hi ha excepcions) irrefutable: sí. Què seria d'aquell poble sense aquell esdeveniment ? I si no convenç, fem-ne una altra aproximació: quin seria el cost d'oportunitats amb l'absència de l'esdeveniment ? Se'ns demana que n'argumentem l'existència ? Argumentem-ne la seva absència... Millor ni pensar-hi.

Cal construir, interioritzar i explicar el valor social de les arts de carrer. Necessàries, a voltes reveladores. Transmissores de coneixement i de comprensió (altres comprensions) de les complexitats del món contemporani. Ja no existim (només) per a entretenir. Hi som per transformar (cadascú al seu ritme) des del meravellós món de les arts de carrer.

Oriol Martí Sambola @quissir

Article basat en la ponència *El valor social de les arts de carrer* de Xavier Fina.